

Integrar la prevenció en la fase de projecte

La jornada sobre seguretat, salut i responsabilitats professionals deixa al descobert les deficiències de l'actual regulació de la prevenció de riscos

INAUGURACIÓ DE LA JORNADA AMB MARIA ROSA REMOLÀ, JAUME DE MONTSERRAT I JOSÉ ANTONIO OTERO

Maite Baratech
informatiu@apabcn.cat

■ ■ ■ La sinistralitat en el sector de la construcció i les responsabilitats dels diferents agents, especialment en la fase de projecte, van ser protagonistes de la

jornada *Seguretat i salut en la construcció i responsabilitats professionals*, organitzada el passat 24 de febrer pel Col·legi d'Aparelladors de Barcelona i la Fundación MUSAAT i a la qual assistiren més de 300 professionals. La jornada va ser presentada per la presidenta del CAATEEB, Maria Rosa Remolà, la qual apuntà que l'objectiu de la trobada era "generar un

major coneixement i apropament entre la Magistratura, la Fiscalia i la Inspecció de Treball i els professionals de l'edificació, exposant els diferents punts de vista sobre les responsabilitats derivades de l'actuació professional dels agents constructius tenint en compte la realitat del sector".

En la presentació intervingué també el president de la Fundación MUSAAT, José Antonio Otero, el qual va recordar que la construcció és un sector encara força artesanal, amb una escassa tecnificació, màxima atomització, tradició de subcontractació, maquinària obsoleta i amb la

Un estudi presentat a la jornada conclou que és impossible impulsar un procés d'integració de la prevenció en la fase de projecte sense un marc regulador normatiu i sancionador

mà d'obra menys qualificada, amb un personal que, en general "són els més valents i els que més menyspreen el risc". Quant a les responsabilitats, assenyalà que s'han interpretat malament les responsabilitats dels diferents agents i que encara no existeix una veritable integració de la prevenció dels riscos en la majoria d'empreses.

En temps de crisi, els coordinadors de seguretat han de saber valorar la seva feina a partir del càlcul del cost econòmic de no fer prevenció

En l'acte d'inauguració hi va participar el sotsdirector general de Seguretat i Salut Laboral de la Generalitat, Jaume de Montserrat, qui va dir que encara cal fer més esforços i més diàleg entre les parts i va afegir: "el partit de la responsabilitat l'hem de guanyar, però si pot ser treballant bé".

La principal ponència del matí va anar a càrrec de Jesús Esteban Gabriel, director de Desenvolupament de l'Àrea de Seguretat en Construcció de SGS Tecnos, el qual presentà un estudi sobre la integració de la prevenció d'accidents en la fase de projecte. Esteban començà fent un recorregut sobre els primers estudis, a Estats Units i Europa, que aposten per prevenir els riscos ja des del projecte i que revelen que la majoria d'accidents mortals tenen les seves causes en les fases preliminars (un 63% segons el conegut informe de Pierre Lorent). A Espanya, no obstant, no hi ha estudis sobre aquest tema, "perquè no interessa" i, segons Esteban, "el sistema busca la causa immediata de l'accident, no la remota".

Mancances

En les seves conclusions, l'estudi admet que "és impossible impulsar un procés d'integració de la prevenció en la fase de projecte si no existeix un marc regulador normatiu i sancionador sobre el qual desenvolupar aquesta integració". Altres conclusions són la necessitat de fer accions formatives i informatives que analitzin i exposin la relació entre l'accidentalitat i la fase de projecte, la deficiència del marc normatiu, la necessitat de desenvolupar una metodologia per als projectes sobre integració en fase de projecte i l'absència de formació dels projectistes en aquesta matèria, com ho demostra el fet que a Espanya només 6 de

les 29 facultats públiques d'arquitectura ofereixen una assignatura optativa en aquest àmbit. També parlà de la manca d'integració dels aspectes de prevenció futurs que caldria tenir en compte en la vida útil de l'edifici.

La taula rodona posterior va ser presentada i moderada pel responsable de la

Unitat de Seguretat i Salut del CAATEEB, Josep M. Calafell. En primer lloc va intervenir el coordinador de seguretat i salut Miguel Angel Palomo, el qual exposà els reptes que en matèria de seguretat i salut haurien d'assumir els promotors, fabricants i proveïdors, coordinadors de seguretat i juristes, als quals demanà "modèstia" davant un ram que habitualment desconeixen i "que es deixin ajudar

per perits judicials prevencionistes especialitzats en cadascuna de les diferents matèries". Per la seva banda, la gerent del Servei de Prevenció Gaudí, Gemma Carol, va demanar rigor i no permetre entrar ningú en una obra sense saber tot el que s'ha de saber en prevenció. Alhora va apostar, atesa l'actual situació de crisi i de retallada d'inversions, perquè els tècnics de prevenció siguin capaços "de donar arguments econòmics al promotor sobre els beneficis de la prevenció", amb fórmules que permeten saber perfectament el cost de les mesures, i sobre els costos de no fer-ne.

A continuació, el gerent de prevenció de riscos laborals de GISA, Ezequiel Bellet, parlà del necessari canvi de model de sistema productiu i de les diverses accions estratègiques que han de prendre els diferents agents. Va fer especial èmfasi en les actuacions en fase de projecte, com ara la redacció d'un manual de prevenció

JESÚS ESTEBAN GABRIEL, DIRECTOR DE DESENVOLUPAMENT DE L'ÀREA DE SEGURETAT EN CONSTRUCCIÓ DE SGS TECNOS

MIGUEL ANGEL PALOMO, COORDINADOR DE SEGURETAT I SALUT

EZEQUIEL BELLET, GERENT DE PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS DE GISA

GEMMA CAROL, GERENT DEL SERVEI DE PREVENCIÓ GAUDÍ

de riscos, identificar i gestionar els riscos, millorar la formació i informació i disposar d'un sistema de millora continuada. Recordà, finalment, la importància de la prevenció en la fase final, quan ja ha acabat l'obra però no han acabat els riscos. El president de la Cambra de Contractistes d'Obres de Catalunya, Rafael Romero, per la seva banda, demanà que els funcionaris responsables del control i sanció dels accidents "siguin tècnics especialitzats, des dels inspectors de treball a jutges i fiscals". Així mateix demanà que, quan succeeix un accident, puguin accedir a la informació sobre el mateix a fi d'evitar que en el futur es repeteixin les circumstàncies que el van causar.

Finalment, el darrer ponent de la taula rodona, el responsable de salut laboral de la Federació de la Construcció i Fusta de CCOO, Alfredo Bienzobas, va ser especialment crític i dur amb els projectistes, als quals acusà d'"irresponsabilitat total" i de *lobby* capaç d'influir sobre les administracions, "que permeten que un arquitecte sense coneixements de prevenció faci estudis *de talla i enganxa*". Bienzobas va parlar de la necessitat que el sector continuï avançant unit en la lluita contra unes formes de treballar "antigues" i contra determinats professionals que volen mantenir els seus privilegis. Així mateix va fer una crida a lluitar contra les habitualment precàries condicions de treball d'un important nombre de coordinadors de seguretat.

L'àmbit jurídic

Si la sessió del matí va estar protagonitzada pels aspectes tècnics de la responsabilitat, la de tarda es va centrar en aspectes de tipus jurídic i legal, amb una sessió que va ser inaugurada pel president de l'Audiència Provincial de Barcelona, Pablo Llaurena i la presidenta del CAATEEB, Maria Rosa Remolà. La taula de ponents de la tarda va ser presentada i moderada per la directora general de Serjuteca, Serveis Jurídics de Musaat, Carmen Vázquez.

En aquesta taula, el primer ponent, el magistrat de la secció 22 de l'Audiència

RAFAEL ROMERO, PRESIDENT DE LA CAMBRA DE CONTRACTISTES D'OBRES DE CATALUNYA

INTERVENCIÓ D'ALFREDO BIENZOBAS, RESPONSABLE DE SALUT LABORAL DE CCOO

UN COP FINALITZADES LES PONÈNCIES ES VA OBRIR UN INTENS DEBAT ENTRE ELS ASSISTENTS

de Barcelona, Francesc Abellonet, va distingir entre els delictes de resultat, en els quals es produeix un dany, dels delictes de risc, en els quals no cal que es produeixi un resultat perquè hi hagi un delictes en posar en risc les persones. Per a Abellonet els delictes de risc no s'haurien d'incloure en el Codi Penal; s'haurien de limitar a la via administrativa i que es resolguessin per mitjà d'una multa o sanció o, fins i tot en alguns casos, d'una inhabilitació. Abordà, a més, el conceptes de prova i els principis acusatoris, de presumpció d'innocència i de contradicció, entre d'altres.

Com a representant de la Fiscalia va participar la cap adjunta de la Fiscalia

de Sinistralitat Laboral de Catalunya a Barcelona, Raquel Amado, la qual distingí entre els delictes d'imprudència amb resultat de mort o lesions del delictes contra la seguretat dels treballadors. Igualment, exposà els deures dels tècnics en cas que comprovessin que hi ha un incompliment de les obligacions en matèria de prevenció de riscos. Amado explicà l'esforç d'especialització que s'està fent a la Fiscalia per poder valorar tan complexa matèria.

Tot seguit, el delegat territorial de la Inspecció de Treball a Barcelona, José Luis Martínez Campillo, abordà, entre altres temes, els diferents tipus de responsabilitat (administrativa, de seguretat social, civil i penal) i aquells aspectes de l'obra que poden ser objecte d'una inspecció de treball, les relacions de responsabilitat entre promotor, contractista i subcontractista i la funció de la inspecció com a "motor de la bona feina".

L'advocat Juan Antonio Careaga expressà la seva preocupació perquè no es recorri més a la via civil, ja que només davant una greu infracció s'hauria d'optar per la via penal

MARIA ROSA REMOLÀ, JAUME DE MONTSERRAT I JOSÉ ANTONIO OTERO EN LA SESSIÓ INAUGURAL DE LA JORNADA

LA Taula de tarda es va va ser inaugurada pel president de l'Audiència Provincial de Barcelona, Pablo Llarena

La defensa

Situant-se al costat dels tècnics va parlar l'advocat penalista i col·laborador del CAATEEB, Sergi Mercé, el qual lamentà l'enduriment de la normativa sobre responsabilitat dels tècnics a partir de la nova redacció del Codi Penal, l'any 1995. Recordà que la capacitat dels coordinadors de seguretat per evitar els accidents és limitada, ja que habitualment són professionals liberals contractats per a cada obra, "amb una capacitat limitada per pressionar sobre empreses i treballadors". A això cal afegir que molts accidents es deriven d'una subcontractació en cadena dels treballs i de la manca de preparació dels treballadors en prevenció de riscos. A més, la tasca del coordinador consisteix a evitar que la coincidència d'empreses en una obra comporti riscos, les seves funcions són d'assessorament en prevenció de riscos, però no la concreta execució de les mesures, i així ha quedat recollit en diverses sentències.

L'advocat va parlar de la imprudència professional i va demanar que les inhabilitacions s'haurien de limitar únicament a aquest supòsit. I si bé és cert que són excepcionals els casos en què es condemna el tècnic a presó i són majoria les absolucions, els imputats poden patir molt durant els anys que transcorren entre la imputació i la sentència. Així les coses, no és estrany que molts arquitectes tècnics rebutgin ser coordinadors de seguretat: "és injust", va dir, ja que "per bé que ho facin hi ha accidents que no es poden evitar".

Finalment va prendre la paraula l'assessor i membre del Consell d'Administració de Serjuteca, Juan Antonio Careaga, segons el qual, en matèria de seguretat i salut, "de l'únic delictes del qual pot ser subjecte actiu l'arquitecte tècnic i el coordinador de seguretat, en l'exercici de les seves funcions, és del d'imprudència amb resultat" i no ho pot ser, en canvi, dels regulats als articles 316 i 348 modificat del Codi Penal, que s'han utilitzat com a "calaix de sastre" de moltes actuacions i que són únicament aplicables a les empreses. Careaga qualificà de "fracàs" la Llei de Prevenció de Riscos Laborals "perquè no ha resolt res" i criticà l'excés de normativa en aquest àmbit, "una autèntica bogeria".

L'advocat va exposar alguns principis de l'àmbit penal que sovint s'obliden, com els de legalitat, intervenció mínima, presumpció d'innocència i, especialment, el de "màxima taxativitat legal i interpretativa", segons el qual "s'exigeix al legislador el màxim esforç en precisió de la redacció" de manera que davant d'una norma de difícil comprensió, s'ha d'optar per la forma menys punitiva per a l'acusat. Malauradament, segons Careaga s'ha passat a la situació contrària. També el principi d'intervenció mínima ha esdevingut el d'intervenció màxima. El lletrat expressà la seva preocupació perquè no es recorri més a la via civil, ja que només davant una greu infracció s'hauria d'optar per la via penal, i per la sol·licitud de penes molt greus, perquè això fa "que hi hagi un senyor que no dorm durant tres

o quatre anys". Després del col·loqui, el vicepresident segon del CAATEEB, Esteve Aymà, va ser el responsable de clausurar la jornada. Aymà recordà la importància que continuï l'acostament de punts de vista entre Magistratura, Fiscalia, Inspecció i tècnics, així com seguir amb l'objectiu comú de reduir encara més la sinistralitat. ■

Exercici professional responsable

■ La jornada sobre seguretat i salut en la construcció i responsabilitats professionals va ser organitzada conjuntament pel Col·legi d'Aparelladors de Barcelona (CAATEEB) i la Fundación Musaat i va comptar amb el patrocini de Sa Nostra-Caixa de Balears i de Caixa d'Enginyers. Amb la celebració d'aquesta jornada tècnica i jurídica, el CAATEEB inicia 2011 l'Any de l'exercici professional responsable, el marc que guiarà bona part de l'acció col·legial d'aquest any. ■